

സമൃദ്ധമായും ജീവിക്കാമായിരുന്നു. ഈ ചെറിയ ഭൂരാശിയുടെ പാരിസ്ഥിതികലോലതയെ ഒട്ടും മനസ്സിലാക്കാതെയാണ് നമ്മൾ കേരളത്തിൽ വ്യാവസായിക വികസനവും നാണ്യവിള-ഏകവിള കൃഷിരീതികളും നഗരവികസനവും നടപ്പിലാക്കിയത്. ഈ പാരിസ്ഥിതിക കൊലപാതകത്തിന്റെ തിക്തഫലങ്ങളാണ് നാമിന്നനുഭവിക്കുന്നത്.

5. തീർച്ചയായും സിവിൽ സമൂഹത്തിനും പ്രതിരോധപ്രസ്ഥാനങ്ങൾക്കും വിനാശകരമായ വികസനമാതൃകയെ ചോദ്യം ചെയ്യുന്നതിലും സുസ്ഥിരവും നൈതികവുമായ പുരോഗതിയും സാമൂഹിക പുനർനിർമ്മാണവും വിഭാവനം ചെയ്യുന്നതിലും ഘട്ടംഘട്ടമായി പ്രാവർത്തികമാക്കുന്നതിലും വലിയ പങ്കുണ്ട്. വ്യക്തിജീവിതത്തിൽ വരുത്തുന്ന മാറ്റങ്ങളിൽ നിന്നും തുടങ്ങി, കുടുംബങ്ങളിലും ഗ്രാമങ്ങളിലും നഗരങ്ങളിലുമെല്ലാം ഈ പരിവർത്തനവും ഹരിതവും നീതിയുക്തവും സുസ്ഥിരവുമായ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥ

യും ഭൂവിനിയോഗവും എങ്ങനെയാവണമെന്ന ചർച്ചകളും പരീക്ഷണങ്ങളും പ്രവർത്തനങ്ങളും തുടരണം. വരും തലമുറകൾക്ക് ജീവിക്കാനുള്ള വിഭവങ്ങൾ ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനൊപ്പം നാം ആഗ്രഹിക്കുന്ന ബഹുസ്വരതയും മതസമന്വയവും സമത്വവും സാഹോദര്യവും തുടരാൻ വേണ്ട അടിസ്ഥാന മാറ്റങ്ങൾ എല്ലാ തലത്തിലും വരുത്താൻ നാം തയ്യാറാവണം. സമസ്ത ജീവജാലങ്ങളും ജീവന്റെ പര്യാവരണവും അതിസങ്കീർണ്ണ പരസ്പരാശ്രിത ബന്ധങ്ങളിലൂടെ വാർത്തെടുക്കുന്ന ജീവന്റെ ആവരണം നമുക്ക് മാത്രം 'വികസിക്കാൻ' വേണ്ട കേവലം പ്രതലമല്ല, നാം കൂടി ഭാഗമായ ജീവസമൂഹവും ജീവന്റെ അഭയവ്യവസ്ഥയുമാണ് എന്ന യാഥാർത്ഥ്യം എളിമയോടെ സ്വീകരിക്കാൻ പരിണാമകഥയിലെ ശിശുവായ മനുഷ്യൻ തയ്യാറായാൽ നമ്മുടെയും ജീവന്റെയും നിലനിൽപ്പ് ഉറപ്പാവും.

(എഴുത്തുകാരി, പരിസ്ഥിതി പ്രവർത്തക)

വികസന സമീപനങ്ങളുടെ പ്രശ്നങ്ങൾ

ഡോ. ടി.വി. സജീവ്

1. ഒരു മനുഷ്യൻ എന്ന നിലയിൽ ജീവിക്കുന്ന സമയത്ത് എനിക്ക് എന്റെ കഴിവുകളുടെ പൂർണ്ണമായ സാധ്യകരണങ്ങൾക്കുള്ള അവസരം ഉണ്ടാക്കുന്ന സംവിധാനത്തെയാണ് വികസനം എന്ന് ഞാൻ വിളിക്കുന്നത്. ഞാൻ ജനിച്ച മതം, ജാതി, സ്ഥലം തുടങ്ങിയവയുടെ പരിധികൾക്കുള്ളിൽ പെട്ടുപോകാതെ ഒരു പൂർണ്ണ മനുഷ്യനായി ജീവിക്കാനുള്ള സാധ്യത തുറന്നുതരുന്നതിനെയാണ് വികസനം എന്ന് പറയേണ്ടത്. ജനങ്ങൾ സമാധാനത്തോടെ ജീവിക്കുന്ന, സൈന്യങ്ങളില്ലാത്ത, പോലീസിന്റെ ആവശ്യമില്ലാത്ത രാജ്യങ്ങളിലെല്ലാം മനുഷ്യർ അനുഭവിക്കുന്ന ഒരു അവസ്ഥയുണ്ട്. ആ അവസ്ഥയിലേക്കുള്ള വികാസത്തിന്റെ പേരാണ് വികസനം. അല്ലാതെ പാലം പണിയുക, റോഡ് പണിയുക, കെട്ടിടം പണിയുക എന്നിങ്ങനെയുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ പേരല്ല വികസനം. വികസനത്തിന്റെ തോത് അടയാളപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള ഏകകം ഇവിടെ ജി.ഡി.പി വളർച്ചാ നിരക്കാണ്. കേന്ദ്ര-സംസ്ഥാന സർക്കാരുകൾ ചിന്തിക്കുന്നത് അടുത്ത വർഷത്തേക്കുള്ള ജി.ഡി.പി എത്ര വർദ്ധിപ്പിക്കാം എന്നാണ്. എന്താണ് ജി.ഡി.പി മോഡലിന്റെ പ്രശ്നം? ആദ്യ പഞ്ചവത്സര പദ്ധതിയുടെ ആസൂത്രണ സമയത്ത് കെ.എൻ. രാജ് എന്ന സാമ്പത്തിക ശാസ്ത്രജ്ഞൻ ഇത്ര ഉയർന്ന വളർച്ചാ നിരക്കിന്റെ ആവശ്യം ഇന്ത്യയ്ക്ക് ഉണ്ടോ എന്ന് ജവഹർലാൽ നെഹ്റുവിനോട് ചോദിക്കുകയുണ്ടായി. വളർച്ചാ നിരക്ക് ഉയരണം എന്ന് നെഹ്റു പറഞ്ഞപ്പോൾ രാജ് നൽകിയ മറുപടി വളരെ പ്രസക്തമാണ്. വളർച്ചാ നിരക്ക് ഇതിലേറെ വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിച്ചാൽ ഇന്ത്യയിൽ ചോരപ്പുഴയൊഴുകുമെന്നും മനുഷ്യർക്ക് നന്നായി ജീവിക്കണമെങ്കിൽ വളർച്ചാ നിരക്ക് കൂട്ടേണ്ട ആവശ്യമില്ലെന്നുമാണ് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞത്. ഒരു സ്ഥലത്തെ ഭരണനേതൃത്വം ആ നാടിന്റെ വികസനത്തെക്കുറിച്ച് സങ്കൽപ്പിക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ ആ ജനതയുടെ സമാധാനത്തെ, സ്വസ്ഥതയെ ബാധിക്കും എന്നാണ് രാജ് പറഞ്ഞതിന്റെ ചുരുക്കം. ഇന്ത്യയുടെ ജി.ഡി.പി

പത്തിന് മുകളിലേക്ക് പോയാൽ ഇവിടെ കലാപം ഉണ്ടാകും എന്നാണ് അർത്ഥം. ഇതിന്റെ ലക്ഷണങ്ങൾ കേരളത്തിലും കണ്ടുതുടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. ഗെയ്ൽ പൈപ്പ് ലൈൻ വിഷയത്തിലും നെൽവയൽ നികത്തലിനെതിരെയും നടക്കുന്ന സമരങ്ങൾ കെ.എൻ. രാജ് പറഞ്ഞ കാര്യമാണ് വ്യക്തമാക്കുന്നത്. ജി.ഡി.പി മോഡലിന്റെ മറ്റൊരു പ്രശ്നം കൂടി പറയട്ടെ. സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ജി.ഡി.പിയിൽ ഓരോ സർക്കാർ വകുപ്പും നൽകുന്ന സംഭാവനകൾ നോക്കുക. 1970കൾ മുതലുള്ള കണക്ക് നോക്കുകയാണെങ്കിൽ അതിൽ വനം വകുപ്പിന്റെ സംഭാവന കുറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ് എന്നു കാണാം. ജി.ഡി.പി കണക്കുകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ നോക്കിയാൽ വനങ്ങൾ ചെയ്യുന്നത് ഒട്ടും പ്രധാനപ്പെട്ട ധർമ്മമല്ല. അതേസമയം എക്സൈസ് വകുപ്പിന്റെ കണക്കുനോക്കിയാൽ അത് ഓരോ വർഷവും കുടിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. എന്നാൽ ജി.ഡി.പി വളർച്ചയുടെ കണക്കിൽ ഉൾപ്പെടുത്താൻ കഴിയാത്ത നിരവധി പാരിസ്ഥിതിക സേവനങ്ങൾ വനങ്ങൾ ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നുണ്ട്. ജി.ഡി.പി പാരിസ്ഥിതിക സേവനങ്ങളെ കണക്കാക്കുന്നതേയില്ല. നിസേവനം ആയാണ് അതിനെ കാണുന്നത്. ഒരു ജനതയുടെ ആരോഗ്യത്തെ ഇല്ലാതാക്കുന്ന പ്രക്രിയയാണ് എക്സൈസ് വകുപ്പ് ചെയ്യുന്നത്. അതുപക്ഷെ ജി.ഡി.പിയെ സംബന്ധിച്ച് നോക്കുമ്പോൾ സേവനം ആണ്. ഇന്ന് നിലനിൽക്കുന്ന കണക്കെടുപ്പുകളെല്ലാം സേവനത്തെയാണ് പരിഗണിക്കുന്നത്. നിസേവനങ്ങൾ തിരിച്ചറിയുന്നതേയില്ല.

2. വലിയൊരു കാൻവാസിൽ നോക്കിയാൽ മനുഷ്യന്റെ ആവശ്യങ്ങൾ വർദ്ധിക്കുന്നില്ല. ആവശ്യങ്ങൾ നിർമ്മിക്കപ്പെടുകയാണ് ഇന്ന് സംഭവിക്കുന്നത്. പ്രത്യേകതരം ചെറുപ്പിടണമെന്നോ, പ്രത്യേക ഉടുപ്പിടണമെന്നോ, പ്രത്യേക വണ്ടിയിൽ യാത്ര ചെയ്യണമെന്നോ ഉള്ളത് എന്റെ ആവശ്യമല്ല. പക്ഷെ അത് എന്റെ ആവശ്യമായി മാറ്റിത്തീർക്കുന്ന ഒരു സംവിധാനം ഇവിടെ നിലനിൽക്കുന്നുണ്ട്. അ

ത് മുതലാളിത്തത്തിന്റെ നിലനിൽപ്പിന് ആവശ്യമുള്ള സംഗതിയാണ്. കാരണം, മുതലാളിത്തം പ്രവർത്തിക്കുന്നത് ഒരു സമൂഹത്തിന്റെ ആവശ്യങ്ങൾ നിർവഹിച്ചുകൊണ്ടല്ല, മറിച്ച് സമൂഹത്തിൽ പുതിയ ആവശ്യങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചുകൊണ്ടാണ്. ഈ ആവശ്യങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്ന പ്രക്രിയയെ പ്രതിരോധിക്കുന്നതിനായി ചരിത്രത്തിൽ ഉണ്ടായിട്ടുള്ള സംവിധാനങ്ങളുടെ ഒന്നടങ്കമുള്ള പേരാണ് ഇടതുപക്ഷം എന്നത്. നിങ്ങൾ ആവശ്യങ്ങളെ നിർമ്മിക്കേണ്ടതില്ലെന്നും ആവശ്യങ്ങൾ എന്താണെന്ന് ഞങ്ങൾക്ക് അറിയാമെന്നു മുളള നിലപാട് ഇടതുപക്ഷം എടുത്തിട്ടുള്ളത്. ഫാക്ടറിയിൽ എട്ട് മണിക്കൂറിൽ കൂടുതൽ ജോലി ചെയ്താൽ ഉത്പാദനം വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ കഴിയും എന്ന് ഞങ്ങൾക്കറിയാം, പക്ഷെ അത് പറ്റില്ലെന്നും ഞങ്ങൾ മനുഷ്യരാണെന്നും ഞങ്ങൾക്ക് വിശ്രമം ആവശ്യമുണ്ടെന്നും ഇടതുപക്ഷം പറഞ്ഞു. എന്നാൽ ഇടതുപക്ഷത്തിന് സംഭവിച്ച വലിയ ഒരു വീഴ്ച എന്നത് അവർ അധികാരത്തിൽ എത്തി എന്നതാണ്. അധികാരത്തിൽ എത്തുന്നതോടെ ആവശ്യങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്ന മുതലാളിത്ത സംവിധാനത്തെ സന്തോഷിപ്പിക്കുകയും പരിപാലിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ട ആവശ്യം അവർക്ക് വന്നു.

വികസന സമീപനത്തിന്റെ പ്രശ്നം മനസ്സിലാക്കാൻ കേരളത്തിലെ ഒരു ഉദാഹരണം എടുക്കാം. കേരളത്തിലെ ഒരു ജനപ്രതിനിധി അടുത്തിടെ വലിയ വികസന പദ്ധതിയായി പറഞ്ഞുകാര്യം, അദ്ദേഹവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാർട്ടിയും ഭരിക്കാൻ തുടങ്ങിയ ശേഷമാണ് ആ നാട്ടിൽ കൂടി വെള്ളം കൃത്യമായി വിതരണം ചെയ്യാൻ തുടങ്ങിയത് എന്നാണ്. ആ പ്രസ്താവനയിൽ നിന്നും എന്താണ് നാം മനസ്സിലാക്കേണ്ടത്? ആ നാട്ടിൽ എല്ലാവർക്കും സ്വന്തമായി കൂടിവെള്ള സ്രോതസ്സുണ്ടായിരുന്ന ഒരു കാലമുണ്ടായിരുന്നു എന്നും ഇന്ന് അത് ഇല്ലാതായിരിക്കുന്നു എന്നുമാണ് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതിലെ യാഥാർത്ഥ്യം. അങ്ങനെ യൊരു സാഹചര്യം സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട ശേഷം കൂടിവെള്ളം വിതരണം ചെയ്യുന്നതിനെ നമ്മൾ വികസനമായാണ് കാണുന്നത്. അതേസമയം എല്ലാ സ്ഥലത്തും സാഭാവികമായി ജലം ലഭ്യമാവുകയും ജനങ്ങൾ അത് നന്നായി ഉപയോഗിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന സാഹചര്യത്തെ നമ്മൾ വികസനം എന്ന് വിളിക്കാറില്ല.

3. പുതിയ തിരിച്ചറിവുകളിലേക്ക് കേരളം വളരുന്ന സമയമാണിത്. പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട ധാരാളം സമൂഹങ്ങളുടെ ശബ്ദം നമ്മൾ കേൾക്കാൻ തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ഈ കേൾക്കലുകൾ ആസൂത്രണ പ്രക്രിയയിലേക്ക് കൃത്യമായി ഉൾച്ചേർക്കേണ്ട ആവശ്യം ഇവിടെ നിലനിൽക്കുന്നുണ്ട്. ഞാൻ സ്കൂളിൽ പഠിക്കുന്ന കാലത്ത് ട്രാൻസ്ജെന്റർ ആയ ഒരാളെ കണ്ടാൽ എനിക്ക് തിരിച്ചറിയാനുള്ള കഴിവുണ്ടായിരുന്നില്ല. അത്തരത്തിലുള്ള അറിവ് തരുന്ന ചർച്ച സമൂഹത്തിൽ നടക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇന്ന് ആ നിലയ്ക്കുള്ള ചർച്ചകൾ ധാരാളം നടക്കുകയും അവരുടെ അനുഭവങ്ങൾ നമ്മൾ കേൾക്കുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്. ഇനിയും അത്തരത്തിലുള്ള ധാരാളം അനുഭവങ്ങൾ പല സമൂഹങ്ങളിൽ നിന്നും നമ്മൾ കേൾക്കേണ്ടതുണ്ട്. ആ കഥകൾ കൂടി പുറത്തേക്ക് വരുമ്പോഴാണ് നമ്മുടെ കാഴ്ചപ്പാട് പൂർണ്ണമാകുന്നത്. ലോകത്തിലെ പല രാജ്യങ്ങളും അത്തരം മുഴുവൻ കഥകളെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ന

യരുപീകരണരീതി ആവിഷ്കരിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ്രാന്തവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട മുഴുവൻ സമൂഹങ്ങളുടെയും ശബ്ദം മുന്നോട്ടുവരുകയും ആ ശബ്ദത്തെ മുൻനിർത്തിക്കൊണ്ടുതന്നെ നയരൂപീകരണം നടക്കുകയും ചെയ്യണം.

4. ഹർകിഷൻസിംഗ് സൂർജിത്ത് സി.പി.എം ജനറൽ സെക്രട്ടറിയായിരുന്ന സമയത്ത് ഒരിക്കൽ അദ്ദേഹം കേരളത്തിലെ സി.പി.എമ്മിനെ ശാസിക്കുകയുണ്ടായി. ഗൾഫിൽ നിന്നും കേരളത്തിലേക്ക് വരുന്ന പണത്തിന്റെ സ്വാധീനത്തെക്കുറിച്ച് സി.പി.എം പഠനം നടത്തിയിട്ടില്ല എന്നറിഞ്ഞതാണ് ക്ഷോഭത്തിന് കാരണം. അന്നത് വളരെ പ്രധാനപ്പെട്ട വാർത്തയായിരുന്നു. സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തെ മുൻനിർത്തിയുള്ള ഒരു രാഷ്ട്രീയ പ്രസ്ഥാനം എന്ന നിലയ്ക്ക് സി.പി.എം നഷ്ടപ്പെടുത്തിയ ഒരു ബോധ്യത്തെയാണ് സൂർജിത്ത് ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചത്. കേരള മോഡൽ എന്ന് പറയുന്ന വികസനത്തിനൊപ്പം സമാന്തരമായി സംഭവിച്ച കാര്യം ഗൾഫിലേക്കുള്ള കുടിയേറ്റവും അവിടെ നിന്നും വന്ന പണവുമാണ്. ഇതിനെ വ്യവച്ഛേദിച്ച് കാണാൻ ഇതുവരെ ആരും തയ്യാറായിട്ടില്ല. ഇവിടെ പ്രത്യേകതരത്തിലുള്ള മോഡൽ വികസിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് എല്ലാം ഭംഗിയായി എന്നാണ് പറയുന്നത്. അതേസമയം ഗൾഫിൽ നിന്നും വന്ന പണത്തിന്റെ കാര്യം അതുമായി ചേർത്തുവായിക്കാൻ ആരും തയ്യാറായിട്ടില്ല. സാമ്പത്തിക ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർ ചെയ്യേണ്ടത് ഇത് രണ്ടും ഒരുമിച്ചു പറയുക എന്നതാണ്. അതുകൊണ്ട് എന്നെ സംബന്ധിച്ച് കേരള മോഡൽ എന്ന് പറയുന്നത് സർക്കാർ സംവിധാനത്തിന്റെ മേന്മയാണ് എന്ന് പറയുന്നതിന് ആവശ്യമായ ഡാറ്റ ഇല്ല.

5. കേരളത്തിന്റെ ചരിത്രത്തിൽ ഏറ്റവും കൂടുതൽ സമരങ്ങൾ നടക്കുന്ന സമയത്താണ് നമ്മൾ ജീവിക്കുന്നത്. സാമ്രാജ്യസമരം പോലും കേരളത്തെ സംബന്ധിച്ച് ഇത്രത്തോളം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. കേരളത്തിലെ പല ഗ്രാമങ്ങളും സാമ്രാജ്യസമരത്തെക്കുറിച്ച് അറിഞ്ഞിട്ടുപോലുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇന്നതല്ല സ്ഥിതി. കേരളത്തിലെമ്പാടും നിരവധി സമരങ്ങൾ നടക്കുന്നുണ്ട്. അതിൽ ഭൂരിപക്ഷ സമരങ്ങളും നടക്കുന്നത് പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷിക്കുന്നതിന് വേണ്ടിയാണ്. ജനങ്ങൾ പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷിക്കുന്നതിന് മുന്നോട്ടുവരുകയും സർക്കാർ പരിസ്ഥിതി നശിപ്പിക്കാൻ ഇറങ്ങിപ്പുറപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. ജനാധിപത്യം നന്നായി നിലനിൽക്കുന്ന പല രാജ്യങ്ങളിലും ഒരാൾ നിയമസഭയിലേക്ക് തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു കഴിഞ്ഞാൽ അയാളുടെ മണ്ഡലത്തിൽ ജീവിക്കുന്ന മുഴുവൻ പ്രതിനിധിയായിട്ടാണ് നിയമസഭയിൽ അയാൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നത്. ഇവിടെ നമ്മൾ തെരഞ്ഞെടുക്കുന്ന ജനപ്രതിനിധികളെല്ലാം നിയമസഭയിൽ അവരുടെ പാർട്ടിയെയാണ് പ്രതിനിധീകരിക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ സ്വന്തം മണ്ഡലത്തിൽ ജീവിക്കുന്ന സാധാരണ മനുഷ്യരുടെ പ്രശ്നങ്ങൾ സഭയിൽ എത്തിക്കുന്നതിനും അതിന് പരിഹാരം കണ്ടെത്തുന്നതിനും അവർ സന്നദ്ധമല്ല. ഇത് ജനാധിപത്യത്തിന്റെ പ്രാകൃതാവസ്ഥയാണ്. മനുഷ്യർ സമരം ചെയ്യുന്നത് ഗതികേടുകൊണ്ടാണ്. അതിനെ ശരിയായരീതിയിൽ സമീപിക്കാൻ കഴിയാത്തതിനാൽ കേരളത്തിൽ നിലനിൽക്കുന്നത് ഒരു ജനാധിപത്യ സർക്കാരാണെന്ന് പറയാൻ കഴിയില്ല.

(ശാസ്ത്രജ്ഞൻ, കെ.എഫ്.ആർ.ഐ, പീച്ചി)